

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
GIOVANNIHO PITRUZZELLY
přednesené dne 12. května 2022¹

Věc C-562/20

**SIA „Rodl & Partner“
proti
Valsts ieņēmumu dienests**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Administratīvā rajona tiesa (správní soud prvního stupně, Lotyšsko)]

„Řízení o předběžné otázce – Předcházení zneužití finančního systému k praní peněz a financování terorismu – Směrnice (EU) 2015/849 – Posouzení rizik provedené povinnými osobami – Automatické použití opatření zesílené hloubkové kontroly – Třetí země s vysokým rizikem korupce – Zveřejňování sankcí“

1. Tato žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná administratīvā rajona tiesa (správní soud prvního stupně, Lotyšsko) se týká výkladu a platnosti některých klíčových ustanovení směrnice (EU) 2015/849 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu².
2. Tato žádost Soudnímu dvoru poskytuje příležitost vyjasnit rozsah působnosti několika základních aspektů systému předcházení praní peněz a financování terorismu založeného na přístupu založeném na riziku, který je stanoven v této směrnici, a zejména obrysy prostoru pro uvážení, který je v tomto ohledu přiznán členským státům, jakož i rozsah povinností, které mají povinné osoby v souvislosti s posouzením rizika svých klientů a uplatňováním odpovídající úrovně opatření hloubkové kontroly těchto klientů.

¹ – Původní jazyk: italština.

² – Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 ze dne 20. května 2015 o předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, o změně nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 648/2012 a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES a směrnice Komise 2006/70/ES (Úř. věst. 2015, L 141, s. 73). Směrnice 2015/849 byla změněna směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/843 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 2015/849 a směrnice 2009/138/ES a 2013/36/EU (Úř. věst. 2018, L 156, s. 43).

I. Právní rámec

A. Unijní právo

3. Článek 13 odst. 1 směrnice 2015/849 ve svých písmenech c) a d) stanoví, že „Opatření hloubkové kontroly klienta zahrnují:

- c) posouzení a případně získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu;
- d) průběžné sledování obchodního vztahu včetně kontroly transakcí prováděných v jeho průběhu, aby bylo zajištěno, že prováděné transakce jsou v souladu s tím, co povinná osoba ví o klientovi a o jeho obchodním a rizikovém profilu včetně, je-li to třeba, zdrojů finančních prostředků, a zajištění průběžné aktualizace příslušných dokumentů, údajů nebo informací“.

4. Článek 14 odst. 5 směrnice 2015/849 ve znění směrnice 2018/843 stanoví, že „[č]lenské státy od povinných osob vyžadují, aby uplatňovaly opatření hloubkové kontroly klienta nejen na všechny nové klienty, ale také ve vhodných okamžicích na stávající klienty při zohlednění míry rizika, včetně okamžiků, kdy se mění relevantní okolnosti klienta, nebo v případě, má-li povinná osoba v průběhu příslušného kalendářního roku zákonnou povinnost kontaktovat klienta za účelem přezkumu relevantních informací týkajících se skutečných majitelů či pokud takovou povinnost povinná osoba měla podle směrnice Rady 2011/16/EU“.

5. Článek 18 směrnice 2015/849 ve znění směrnice 2018/843 v odstavcích 1 a 3 uvádí:

„1. V případech uvedených v člácích 18a až 24 a v jiných případech spojených s vyšším rizikem, které určí členské státy nebo povinné osoby, členské státy vyžadují, aby povinné osoby uplatňovaly opatření zesílené hloubkové kontroly klienta s cílem odpovídajícím způsobem řídit a zmírnit uvedená rizika. [...]

3. Při posuzování rizik praní peněz a financování terorismu zohlední členské státy a povinné osoby alespoň faktory pro situace s možným vyšším rizikem uvedené v příloze III.“

6. Podle čl. 60 odst. 1 prvního pododstavce a čl. 60 odst. 2 směrnice 2015/849:

„1. Členské státy zajistí, aby příslušné orgány zveřejnily na svých oficiálních internetových stránkách rozhodnutí o uložení správní sankce nebo opatření za porušení vnitrostátního předpisu přijatého k provedení této směrnice, proti němuž již nelze podat opravný prostředek, bezprostředně poté, co byla o tomto rozhodnutí vyrozuměna osoba, jíž byly sankce nebo opatření uloženy. Zveřejní se přinejmenším informace o typu a povaze porušení předpisů a o totožnosti odpovědné osoby. [...]

2. Pokud členské státy povolí zveřejnění rozhodnutí, proti nimž lze podat opravný prostředek, zveřejní příslušné orgány bezprostředně na svých oficiálních internetových stránkách rovněž tuto informaci a veškeré následné informace o výsledku tohoto opravného prostředku [...].“

7. Příloha III směrnice 2015/849 v bodě 3 písm. b) stanoví, že „demonstrativní výčet faktorů a typů důkazů možného vyššího rizika podle čl. 18 odst. 3“ mezi „faktory zeměpisného rizika“ zahrnuje „země, které byly ve věrohodných zdrojích označeny jako země s významnou úrovní korupce nebo jiné trestné činnosti“.

B. Lotyšské právo

8. Směrnice 2015/849 byla do lotyšského práva provedena zákonem Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma un proliferācijas finansēšanas novēršanas likums („zákon o předcházení praní peněz a financování terorismu a šíření jaderných zbraní“) ze dne 17. července 2008³ (dále jen „lotyšský zákon proti praní peněz“).

II. Skutkový základ sporu, původní řízení a předběžné otázky

9. Žalobkyně v původním řízení, SIA „Rodl & Partner“ (dále jen „Rodl & Partner“), je společnost se sídlem v Lotyšsku, jejíž činnost spočívá mimo jiné v poskytování účetních a auditorských služeb a daňového poradenství. Jedná se o povinnou osobu ve smyslu směrnice 2015/849.

10. V období od 3. dubna 2019 do 6. června 2019 provedli úředníci Úřadu pro předcházení praní peněz z nelegálně nabytého kapitálu (Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanas pārvalde) lotyšské daňové správy (Valsts ieņēmumu dienests, dále jen „VID“) kontroly u Rodl & Partner. V rámci těchto kontrol VID mimo jiné zjistil, že společnost Rodl & Partner jako povinná osoba neprovedla a nedoložila posouzení rizik praní peněz a financování terorismu v souladu s lotyšským zákonem proti praní peněz u dvou svých klientů: nadace It izglītības fonds (dále jen „nadace“) a společnosti SIA RBA Consulting (dále jen „RBA Consulting“).

11. První klient, tedy nadace, sídlí v Lotyšsku a jejím cílem je propagovat informační technologie mezi studenty. Tato nadace se stala klientem společnosti Rodl & Partner dne 25. října 2016. Příslušný identifikační dokument podepsal dne 7. března 2017 VR, státní příslušník Ruské federace s povolením k pobytu v Lotyšsku, který nadaci vede, v postavení zaměstnance. Ve výše uvedeném dokumentu byla jako skutečný majitel nadace označena celá lotyšská společnost.

12. Společnost Rodl & Partner měla za to, že rizikový profil praní peněz a financování terorismu by měl být u tohoto klienta posouzen jako nízký. Naopak VID konstatoval, že ze zprávy ze dne 22. června 2018 zveřejněné na internetových stránkách výše uvedeného úřadu VID a z mezinárodní praxe vyplývá, že možné využití nevládních organizací patří mezi hlavní hrozby financování terorismu. Podle VID byla tedy společnost Rodl & Partner povinna provést důkladné posouzení klienta, a to i s ohledem na skutečnost, že klient byl napojen na třetí zemi s vysokým rizikem korupce, tedy na Ruskou federaci.

13. Druhým klientem je společnost RBA Consulting se sídlem v Lotyšsku, jejíž činnost spočívá v poskytování služeb v oblasti vztahů s veřejností a komunikace. Jediným akcionářem a skutečným majitelem této společnosti je lotyšský státní příslušník. Od 28. prosince 2017 je klientem společnosti Rodl & Partner. Také u tohoto klienta se společnost Rodl & Partner domnívala, že rizikový profil by měl být posouzen jako nízký.

14. Naopak VID po analýze výpisů z běžného účtu této společnosti zjistil, že tato společnost dostávala od společnosti Nord Stream 2 AG, dceřiné společnosti ruské společnosti Gazprom, měsíční platby ve výši 25 000 eur. Dále se ukázalo, že příslušné faktury byly vystaveny na základě smlouvy ze dne 1. ledna 2018 uzavřené mezi společnostmi RBA Consulting a Nord Stream 2 AG. Na žádost VID o předložení kopie výše uvedené smlouvy společnost Rodl & Partner tento dokument nepředložila a uvedla, že originál smlouvy konzultovala na místě v prostorách klienta. V této souvislosti VID dospěl k závěru, že společnost Rodl & Partner při vykonávání kontroly nad

³ – *Latvijas Vēstnesis*, 2008, č. 116.

obchodním vztahem s tímto klientem nevěnovala dostatečnou pozornost transakcím prováděným společností RBA Consulting se společností Nord Stream 2 AG, která patří subjektu se sídlem ve třetí zemi s vysokým rizikem korupce.

15. Rozhodnutím VID ze dne 11. července 2019 byla společnosti Rodl & Partner uložena pokuta ve výši 3 000 eur za porušení povinností podle lotyšského zákona proti praní peněz. Na základě tohoto rozhodnutí zveřejnil VID dne 11. srpna 2019 na svých internetových stránkách informace o protiprávním jednání společnosti Rodl & Partner. Rozhodnutí o sankci bylo potvrzeno rozhodnutím generálního ředitele VID ze dne 13. listopadu 2019. Společnost Rodl & Partner se obrátila na předkládající soud s návrhem na zrušení posledně uvedeného rozhodnutí a na odstranění informací zveřejněných na internetu týkajících se sankcí, které jí byly uloženy.

16. Předkládající soud zaprvé uvádí, že ani směrnice 2015/849, ani lotyšský zákon proti praní peněz nestanoví, že nevládní organizace představuje pouze z důvodu své právní formy případ s vyšším rizikem, který musí být již z tohoto důvodu podroben opatřením zesílené hloubkové kontroly klienta. Předkládající soud uvádí, že společnost Rodl & Partner tvrdila, že pokud má VID za to, že povinná osoba musí uplatňovat opatření zesílené hloubkové kontroly vždy, když má její klient právní formu nevládní organizace nebo je jeden z jejich zaměstnanců státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce, vyvstává otázka, zda takový požadavek není nepřiměřený a zda by neměl být stanoven zákonem.

17. Předkládající soud rovněž uvádí, že Ruská federace není uvedena na seznamu vysoce rizikových zemí zveřejněném Finančním akčním výborem (FATF), ani na seznamu vysoce rizikových třetích zemí vypracovaném Komisí. Předkládající soud se domnívá, že tuto zemi lze považovat za zemi s vysokým rizikem korupce ve smyslu bodu 3 písm. b) přílohy III směrnice (EU) 2015/849⁴. Tento soud však uvádí, že ani ustanovení směrnice 2015/849, ani ustanovení lotyšského zákona proti praní peněz přímo nevyžadují, aby se na klienta vztahovala opatření zesílené hloubkové kontroly, pokud je státní příslušník Ruské federace pouze zaměstnancem klienta. Za těchto okolností má tento soud za to, že existují pochybnosti o výkladu čl. 18 odst. 1 a 3 ve spojení s přílohou III bodem 3 písm. b) směrnice 2015/849.

18. Zadruhé, pokud by tato ustanovení měla být vykládána tak, že ukládají automatickou povinnost přijmout opatření zesílené hloubkové kontroly klienta v případě, že je možné konstatovat riziko související s právní formou klienta (nevládní organizace) a riziko vyplývající ze skutečnosti, že osoba zmocněná klientem a zaměstnaná klientem je státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce, je třeba posoudit, zda je tento výklad v souladu se zásadou proporcionality stanovenou v článku 5 SEU.

19. Zatřetí předkládající soud má pochybnosti o tom, zda v projednávané věci VID nepřekročil rámec stanovený příslušnou právní úpravou tím, že měl za to, že skutečnost, že společnost RBA Consulting je obchodním partnerem dceřiné společnosti ruské společnosti, je sama o sobě faktorem, který zvyšuje riziko spojené s klientem. Taková domněnka není totiž stanovena ani v lotyšském zákoně proti praní peněz, ani ve směrnici 2015/849.

⁴ – Předkládající soud odkazuje na hodnocení dotčené země provedené organizací Transparency International (www.transparency.org/en/countries/russia).

20. Začtvrté předkládající soud má pochybnosti o tom, zda VID nepřekročil své pravomoci, které mu přiznává příslušná právní úprava, když požadoval předložení kopie smlouvy uzavřené mezi společnostmi RBA Consulting a Nord Stream 2 AG. Předkládající soud se tedy táže, zda musí být čl. 13 odst. 1 písm. c) a d) směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že vyžaduje předložení kopie smlouvy uzavřené mezi klientem a třetí osobou.

21. Zapáté s ohledem na okolnosti projednávané věci se předkládající soud domnívá, že je třeba objasnit, zda má být čl. 14 odst. 5 směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že stanoví – a pokud ano, zda je to odůvodněné a přiměřené – že povinná osoba je povinna uplatňovat opatření hloubkové kontroly klienta ve vztahu ke stávajícím klientům i v situaci, kdy nedošlo k žádné významné změně relevantních okolností klienta, a zda se tato povinnost vztahuje pouze na klienty, u nichž byla zjištěna vysoká míra rizika.

22. Konečně zašesté předkládající soud uvádí, že některé informace týkající se protiprávního jednání společnosti Rodl & Partner, které VID zveřejnil na svých internetových stránkách, obsahovaly nepřesnosti. Předkládající soud se tedy táže na výklad čl. 60 odst. 1 a 2 směrnice 2015/849.

23. Za těchto okolností se předkládající soud rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Musí být čl. 18 odst. 1 a 3 směrnice 2015/849 ve spojení s přílohou III bodem 3 písm. b) této směrnice vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení i) automaticky vyžadují, aby poskytovatel externích služeb účetnictví uplatňoval opatření zesílené hloubkové kontroly klienta proto, že klientem je nevládní organizace a osoba zmocněná a zaměstnaná klientem je státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce, v tomto případě Ruské federace, s povolením k pobytu v Lotyšsku, a ii) automaticky vyžadují, aby byl uvedený klient považován za klienta s vyšším stupněm rizika?
- 2) V případě kladné odpovědi na předchozí otázku, lze mít za to, že uvedený výklad čl. 18 odst. 1 a 3 směrnice 2015/849 je přiměřený a tudíž v souladu s čl. 5 odst. 4 prvním pododstavcem Smlouvy o Evropské unii?
- 3) Musí být článek 18 směrnice 2015/849 ve spojení s přílohou III bodem 3 písm. b) této směrnice vykládán v tom smyslu, že stanoví automatickou povinnost uplatňovat opatření zesílené hloubkové kontroly klienta ve všech případech, kdy má obchodní partner klienta, nikoli však sám klient, jakoukoliv vazbu na třetí zemi s vysokou mírou korupce, v tomto případě na Ruskou federaci?
- 4) Musí být čl. 13 odst. 1 písm. c) a d) směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že vyžaduje, aby povinná osoba v rámci uplatňování opatření zesílené hloubkové kontroly klienta získala od klienta kopii smlouvy uzavřené mezi tímto klientem a třetí osobou, a posouzení této smlouvy na místě se tudíž považuje za nedostatečné?
- 5) Musí být čl. 14 odst. 5 směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že povinná osoba musí uplatňovat opatření zesílené hloubkové kontroly na stávající komerční klienty i v případě, že nebyly zjištěny významné změny relevantních okolností klienta a neuplynula lhůta stanovená příslušným orgánem členských států k přijetí nových monitorovacích opatření, a platí tato povinnost pouze ve vztahu ke klientům, kteří jsou považováni za vysoce rizikové?

- 6) Musí být čl. 60 odst. 1 a 2 směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že pokud příslušný orgán zveřejní informace o rozhodnutí o uložení správní sankce nebo opatření za porušení vnitrostátního předpisu přijatého k provedení uvedené směrnice, je povinen zajistit přesný soulad zveřejněných informací s informacemi uvedenými v rozhodnutí?“

III. Právní analýza

24. Šest předběžných otázek předložených předkládajícím soudem v projednávané věci se týká výkladu a platnosti několika základních ustanovení směrnice 2015/849. Než na ně odpovím, považuji za vhodné učinit několik předběžných poznámek ke znění směrnice 2015/849 použitelnému *rationae temporis*, jakož i k systému předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu, který tato směrnice stanoví.

A. Úvodní poznámky

1. Ke znění směrnice 2015/849 použitelné *rationae temporis*

25. Ze spisu vyplývá, že společnost Rodl & Partner provedla analýzu rizika dne 1. září 2017 pokud jde o nadaci a dne 8. února 2018 pokud jde o společnost RBA Consulting. Kontroly provedené VID proběhly v období od 3. dubna 2019 do 6. června 2019 a napadené rozhodnutí VID bylo přijato dne 13. listopadu 2019. Směrnice 2018/843, kterou se mění směrnice 2015/849, vstoupila v platnost dne 9. července 2018. V článku 4 odst. 1 stanovila členským státům lhůtu pro provedení do 10. ledna 2020.

26. Z výše uvedeného vyplývá, že posouzení rizika, ze kterého společnost Rodl & Partner vycházela při stanovení úrovně rizika, a následně i opatření hloubkové kontroly u svých dvou klientů, proběhla před vstupem pozměňující směrnice z roku 2018 v platnost. Naopak kontroly provedené VID proběhly po vstupu této směrnice v platnost, ale před uplynutím lhůty pro její provedení.

27. V této souvislosti souhlasím s tím, co Komise uvedla na jednání, že, jak bude podrobněji uvedeno v bodě 63 níže, v systému předcházení praní peněz a financování terorismu stanovenému ve směrnici 2015/849 je posuzování rizik a následné uplatňování opatření hloubkové kontroly klienta odpovídajících zjištěné úrovni rizika nepřetržitým procesem. Z toho podle mého názoru vyplývá, že na rozdíl od toho, co zřejmě naznačuje předkládající soud ve své odpovědi na otázky položené Soudním dvorem, nelze za právní předpisy, na jejichž základě musí být přezkoumána zákonnost posouzení rizik provedeného povinnou osobou, nutně považovat právní předpisy platné v době, kdy bylo provedeno počáteční posouzení. V systematické směrnice 2015/849 je totiž posouzení rizik nutně dynamické povahy a povinné osoby mají povinnost svá posouzení rizik aktualizovat⁵. V důsledku toho musí posouzení rizik provedené povinnou osobou ve vztahu ke klientovi – které odůvodňuje přijetí určité úrovně opatření hloubkové kontroly ve vztahu k tomuto klientovi – v souladu s právními předpisy platnými v době kontroly ze strany orgánů. Povinná osoba nemůže odůvodnit nesoulad mezi svou analýzou rizik a následně uplatněnými opatřeními hloubkové kontroly tím, že se její původní analýza řídila jiným právním předpisem.

⁵ – Viz čl. 8 odst. 2 směrnice 2015/849 a bod 63 níže.

28. Z těchto úvah podle mého názoru vyplývá, že znění směrnice použitelné na skutkové okolnosti věci je znění platné v době kontrol provedených ze strany VID, tedy znění pozměněné směrnicí 2018/843.

29. S ohledem na to je však třeba také uvést, že směrnice jsou určeny členským státům⁶. Povinnosti povinných osob vyplývají v zásadě ze samotného zákona, kterým se směrnice provádí. V době, kdy VID provedl kontroly, které vedly k napadenému rozhodnutí, lhůta pro provedení směrnice 2018/843 ještě neuplynula. Ze spisu není zřejmé, zda byl lotyšský zákon proti praní peněz v době těchto kontrol již upraven tak, aby provedl změny zavedené touto směrnicí. Povinnosti společnosti Rodl & Partner byly v každém případě stanoveny lotyšským právem platným v době kontroly, které předkládající soud uvedl v předkládacím rozhodnutí⁷.

30. Domnívám se však, že změny provedené směrnicí 2018/843 v ustanoveních směrnice 2015/849 citovaných v předběžných otázkách předkládajícího soudu nemají podstatný dopad na odpovědi, které je třeba na tyto otázky poskytnout⁸. Rovněž uvádím, že tyto otázky nevyvolávají problémy neslučitelnosti vnitrostátních právních předpisů s ustanoveními směrnice 2015/849.

2. K systému předcházení využívání finančního systému k praní peněz nebo financování terorismu stanovenému ve směrnici 2015/849

a) Systém předcházení podle přístupu založeného na posouzení rizika

31. Soudní dvůr již měl příležitost uvést, že hlavním cílem směrnice 2015/849, jak vyplývá z jejího článku 1 vykládaného ve světle bodu 1 odůvodnění, je předcházet využívání finančního systému k praní peněz a financování terorismu, aby se zabránilo tomu, že by protiprávní peněžní toky mohly poškodit integritu, stabilitu a pověst finančního sektoru Unie, ohrozit její vnitřní trh a mezinárodní rozvoj⁹. Tato směrnice byla přijata v mezinárodním kontextu, aby byla použita doporučení FATF a stala se v Unii závaznými¹⁰.

32. Ustanovení směrnice 2015/849 tedy mají preventivní charakter, jelikož na základě zohlednění rizika zavádí soubor preventivních a odrazujících opatření pro účinný boj proti praní peněz a financování terorismu a k ochraně spolehlivosti a integrity finančního systému¹¹.

33. Jak vyplývá z bodů 22 a 23 odůvodnění směrnice 2015/849, výše uvedený holistický přístup založený na posouzení rizik¹² je pro členské státy a Unii nezbytný k tomu, aby mohly identifikovat rizika praní peněz a financování terorismu, která jim hrozí, porozumět jim

⁶ – V projednávané věci viz článek 6 směrnice 2018/843.

⁷ – Viz poznámka pod čarou č. 3 předkládacího rozhodnutí.

⁸ – Změny článku 18 směrnice 2015/849 provedené směrnicí 2018/843 (který je předmětem prvních tří předběžných otázek) se totiž projednávané věci netýkají. Článek 13 odst. 1 písm. c) a d) a čl. 60 odst. 1 a 2 směrnice 2015/849 (uvedené ve čtvrté a šesté předběžné otázce) nebyly směrnicí 2018/843 změněny. Článek 14 odst. 5 směrnice 2015/849 (zminěný v páté předběžné otázce) byl změněn směrnicí 2018/843, ale tyto změny se nezdají být relevantní pro odpověď na pátou předběžnou otázku.

⁹ – Rozsudek ze dne 6. října 2021, ECOTEX BULGARIA (C-544/19, EU:C:2021:803, bod 44).

¹⁰ – S odkazem na směrnici Evropského parlamentu a Rady 2005/60/ES ze dne 26. října 2005 o předcházení zneužití finančního systému k praní špinavých peněz a financování terorismu (Úř. věst. 2005, L 309, 25. 11. 2005, s. 15), následně zrušenou směrnicí 2015/849, viz rozsudek ze dne 2. září 2021, LG a MH (samopraní) (C-790/19, EU:C:2021:661, bod 68 a citovaná judikatura).

¹¹ – Cílem těchto opatření je zabránit těmto činnostem nebo je alespoň co nejvíce omezit tím, že pro tyto účely kladou ve všech fázích těchto činností překážky do cesty osobám, které perou peníze a financují terorismus [v tomto ohledu s odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek ze dne 2. září 2021, LG a MH (samopraní) (C-790/19, EU:C:2021:661, bod 69 a citovaná judikatura)].

¹² – Přístup založený na posouzení rizika je výslovně uveden také v čl. 4 odst. 1, čl. 18 odst. 1 druhém pododstavci, čl. 30 odst. 8, čl. 31 odst. 6 a čl. 48 odst. 6 a 10 směrnice 2015/849.

a zmírňovat je. Přístup založený na riziku předpokládá posouzení těchto rizik, které je v systému směrnice 2015/849¹³ prováděno na třech úrovních: na úrovni Unie Komise (článek 6)¹⁴, na úrovni jednotlivých členských států (článek 7) a na úrovni povinných osob (článek 8).

34. Zejména podle článku 7 směrnice 2015/849 je každý členský stát povinen přijmout vhodná opatření k identifikaci, posouzení, pochopení a zmírnění rizik praní peněz a financování terorismu, kterým čelí, a toto posouzení rizik průběžně aktualizovat.

35. Článek 8 směrnice vyžaduje, aby *povinné osoby* s ohledem na svou povahu a velikost podnikly vhodné kroky k identifikaci a posouzení rizik praní peněz a financování terorismu s přihlédnutím k rizikovým faktorům, jako jsou mimo jiné faktory týkající se jejich klientů, zemí nebo zeměpisných oblastí.

36. Výše uvedené posouzení rizika je předpokladem pro přijetí vhodných preventivních opatření – tedy opatření hloubkové kontroly klienta – jejichž cílem je zabránit, nebo alespoň co nejvíce omezit, praní peněz a financování terorismu¹⁵. Bez takového posouzení rizika totiž není možné, aby dotčený členský stát nebo dotčená osoba v konkrétním případě rozhodly, jaká opatření je třeba uplatnit¹⁶.

37. Riziko samotné je ostatně proměnlivé a proměnné mohou samy o sobě nebo v kombinaci zvýšit nebo snížit potenciální rizika, což má dopad na odpovídající úroveň preventivních opatření¹⁷. Existuje tedy korelace mezi posouzením rizika a opatřeními hloubkové kontroly v tom smyslu, že úroveň hloubkové kontroly závisí na vyšší nebo nižší úrovni rizika¹⁸. V tomto ohledu Soudní dvůr jasně uvedl, že opatření hloubkové kontroly musí mít konkrétní souvislost s rizikem praní peněz a financování terorismu a musí mu být přiměřená¹⁹.

38. V této souvislosti směrnice 2015/849 rozlišuje tři typy opatření hloubkové kontroly, která mohou být povinné subjekty povinny uplatňovat vůči svým klientům v závislosti na úrovni zjištěného rizika: standardní opatření, zjednodušená opatření a zesílená opatření²⁰.

39. Pokud jde o *standardní opatření* hloubkové kontroly klienta, ta jsou upravena zejména v článcích 13 a 14 směrnice 2015/849. Podle čl. 13 odst. 1 uvedené směrnice spočívají ve zjištění a ověření totožnosti zákazníka [písm. a)] a skutečného majitele [písm. b)], posouzení a případně získání informací o účelu a zamýšlené povaze obchodního vztahu [písm. c)] a průběžném sledování obchodního vztahu [písm. d)]. Podle odst. 2 téhož článku mohou povinné osoby určit rozsah takových opatření při zohlednění míry rizika.

40. Pokud jde o *zjednodušená opatření*, z čl. 15 odst. 1 a 2 směrnice 2015/849 vyplývá, že pokud členský stát nebo povinná osoba určí oblasti s nižším rizikem nebo pokud povinná osoba ověřila, že obchodní vztah nebo transakce představují nižší stupeň rizika, mohou povinné osoby uplatnit zjednodušená opatření hloubkové kontroly klienta.

¹³ – Viz konkrétně oddíl 2 kapitoly I směrnice 2015/849.

¹⁴ – Podle článku 6 směrnice 2015/849 Komise provádí posouzení rizik praní peněz a financování terorismu, která mají dopad na vnitřní trh a souvisejí s přeshraničními činnostmi.

¹⁵ – Viz oddíl 1 až 3 kapitoly II směrnice 2015/849, která je nadepsána „Hloubková kontrola klienta“.

¹⁶ – V tomto ohledu s odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek ze dne 10. března 2016, Safe Interenvios (C-235/14, EU:C:2016:154, bod 107; dále jen „rozsudek Safe Interenvios“).

¹⁷ – Viz bod 30 odůvodnění směrnice 2015/849.

¹⁸ – V tomto smyslu viz rozsudek Safe Interenvios, bod 64, jakož i bod 107.

¹⁹ – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek Safe Interenvios, bod 87.

²⁰ – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek Safe Interenvios, bod 59.

41. Konečně, pokud jde o *zesílená opatření*, z čl. 18 odst. 1 směrnice 2015/849 vyplývá, že v případech uvedených v člancích 18a až 24 této směrnice a v jiných případech spojených s vyšším rizikem, které určí členské státy nebo povinné osoby, členské státy vyžadují, aby povinné osoby uplatňovaly opatření zesílené hloubkové kontroly klienta s cílem odpovídajícím způsobem řídit a zmírnit uvedená rizika.

42. Z toho vyplývá, že kromě zvláštních případů stanovených v člancích 18a až 24 směrnice (EU) 2015/849 – kdy je uplatnění opatření zesílené hloubkové kontroly klienta automatické – v souladu s nezbytnou korelací uvedenou v bodě 37 výše mezi posouzením úrovně rizika praní peněz a financování terorismu a přiměřeností preventivních opatření, předpokládá uplatnění zesílených opatření zjištění vyšších rizik členským státem nebo povinnou osobou. Konkrétněji, opatření zesílené hloubkové kontroly klienta, která se mají uplatňovat, by měla vycházet z posouzení existence a úrovně vyššího rizika praní peněz a financování terorismu²¹.

43. V tomto ohledu z čl. 18 odst. 1 ve spojení s čl. 18 odst. 3 směrnice 2015/849 vyplývá, že pro určení případů vyššího rizika nad rámec případů uvedených v člancích 18a až 24 této směrnice musí členské státy a povinné subjekty zohlednit alespoň faktory naznačující potenciálně vyšší rizikové situace uvedené v příloze III této směrnice. Uvedená příloha obsahuje demonstrativní výčet faktorů a typů prvků, které takovému riziku nasvědčují.

b) K úloze členských států v přístupu založeném na posouzení rizika podle směrnice 2015/849

1) Široký prostor členských států pro uvážení

44. Směrnice 2015/849 zavádí pouze minimální harmonizaci v oblasti boje proti praní peněz²². Jak vyplývá z výše uvedených úvah, směrnice ponechává členským státům široký prostor pro uvážení, jak pokud jde o určení rizik praní peněz a financování terorismu, tak pokud jde o vhodná opatření k předcházení, zamezení nebo alespoň omezení těchto činností.

45. Směrnice 2015/849 zaprvé výslovně uznává, že členské státy mohou být různě dotčeny odlišnými riziky praní peněz a financování terorismu²³. Jak zdůraznila Komise na jednání a Lotyšská republika ve svém vyjádření, tato diferencovaná rizika mohou záviset na konkrétní situaci každého členského státu a mohou se lišit podle mnoha parametrů, jako je jeho zeměpisná poloha nebo hospodářská či sociální situace.

46. Zadruhé tato směrnice ponechává na každém členském státě, aby určil úroveň ochrany, kterou považuje za vhodnou ve vztahu ke zjištěné míře rizika praní peněz nebo financování terorismu²⁴.

²¹ – V tomto smyslu s odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 107.

²² – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudky ze dne 25. dubna 2013, *Jyske Bank Gibraltar* (C-212/11, EU:C:2013:270, bod 61) a *Safe Interenvios*, bod 76.

²³ – Ze znění čl. 7 odst. 1 směrnice 2015/849 totiž vyplývá, že každý členský stát identifikuje a zmírňuje rizika praní peněz a financování terorismu, *kterým čelí* (kurzivou zvýraznil autor tohoto stanoviska).

²⁴ – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 105.

47. Tento prostor pro uvážení ve vztahu k úrovni ochrany, který směrnice 2015/849 členským státům přiznává, se týká jak možnosti umožnit zjednodušená opatření hloubkové kontroly klienta, pokud je zjištěna nízká úroveň rizika, tak – mimo případy výslovně stanovené v člancích 18a až 24 uvedené směrnice – požadavku uplatnit opatření zesílené hloubkové kontroly klienta, pokud je zjištěna vysoká úroveň rizika.

48. Pokud jde konkrétně o zesílená opatření, Soudní dvůr již výslovně uznal existenci značného prostoru členských států pro uvážení, pokud jde o vhodný způsob, jakým zavést povinnost stanovit zesílenou hloubkovou kontrolu a určit jak situace, v nichž existuje takové vyšší riziko, tak vhodná opatření hloubkové kontroly²⁵. Existence takového prostoru pro uvážení je navíc výslovně uvedena ve znění čl. 18 odst. 1 směrnice 2015/849²⁶.

49. Je třeba rovněž uvést, že článek 5 směrnice 2015/849 výslovně umožňuje členským státům přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení k předcházení praní peněz a financování terorismu, a to v mezích unijního práva²⁷. Soudní dvůr upřesnil, že „přísnější ustanovení“ uvedená v tomto ustanovení se mohou týkat situací, pro něž tato směrnice stanoví určitý typ hloubkové kontroly klienta, a rovněž jiných situací, o nichž mají členské státy za to, že představují riziko²⁸. Kromě toho se tento článek vztahuje na všechna ustanovení v oblasti upravené směrnicí 2015/849 za účelem předcházení praní peněz a financování terorismu²⁹.

50. Ze všech výše uvedených úvah vyplývá, že směrnice 2015/849 přiznává široký prostor pro uvážení členským státům, které mohou buď stanovit úroveň ochrany, která je vyšší než úroveň zvolená unijním normotvůrcem a umožnit nebo požadovat jiná opatření hloubkové kontroly klienta než ta, která stanoví tato směrnice, a to na základě pravomoci uvedené v tomto článku 5, anebo identifikovat jiné situace vykazující vyšší riziko v rámci prostoru pro uvážení, který jim ponechává uvedený článek 18. Členské státy tedy zejména mohou identifikovat konkrétní opatření, která mají být použita v určitých přesně stanovených situacích nebo ponechat povinným osobám posuzovací pravomoc, aby na základě posouzení rizika použily opatření, která považují za přiměřená s ohledem na dotčené riziko v konkrétní situaci³⁰.

2) Rozsah a meze širokého prostoru členských států pro uvážení

51. V této souvislosti je však třeba objasnit, jak vyplynulo z diskuze, která proběhla na jednání, rozsah a meze širokého prostoru pro uvážení, který směrnice 2015/849 přiznává členským státům, a to s ohledem na obecné zásady unijního práva. Samotný text směrnice, zejména článek 5, připomíná, že členské státy jsou v každém případě povinny jednat „[v] mezích stanovených právem Unie“.

²⁵ – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 73.

²⁶ – Toto ustanovení totiž umožňuje členským státům identifikovat v rámci svého vnitrostátního práva na základě posouzení rizik jiné situace, které představují vyšší riziko, a proto odůvodňují, či si dokonce vyžadují uplatnění zesílené hloubkové kontroly klienta nad rámec standardní hloubkové kontroly. S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 74.

²⁷ – V tomto ohledu viz, v tomto smyslu s odkazem na článek 5 směrnice 2005/60, rozsudky ze dne 25. dubna 2013, *Jyske Bank Gibraltar* (C-212/11, EU:C:2013:270, bod 61) a *Safe Interenvios*, bod 76.

²⁸ – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 77.

²⁹ – Je totiž obsažen v kapitole I směrnice 2015/849, která je nadepsána „Předmět, oblast působnosti a definice“. S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 78.

³⁰ – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 106.

52. Konkrétněji, ve vztahu k obecné zásadě právní jistoty vyvstává otázka, jaký je vhodný právní základ pro to, aby členské státy – v rámci nastíněném výše uvedenou směrnicí – identifikovaly další rizikové faktory, které mohou odůvodnit nebo dokonce vyžadovat uplatnění opatření zesílené hloubkové kontroly klienta.

53. Je totiž třeba ověřit, zda je s ohledem na obecnou zásadu právní jistoty nezbytné, aby všechny prvky tvořící rizikové faktory zjištěné členskými státy byly výslovně stanoveny v legislativním aktu, například s výslovným uvedením zemí nebo typů organizací, které představují vyšší úroveň rizika odůvodňujícího použití zesílených opatření.

54. V tomto ohledu se domnívám, že při uplatňování zásad legality a právní jistoty musí být obecně určeny rizikových faktorů, které mohou potenciálně ovlivnit subjektivní postavení nebo dokonce základní práva, v zásadě založeno na aktech, které mají sílu zákona. Zároveň se však domnívám, že zákon by neměl a ani nemůže stanovit taxativní úpravu všech konkrétních rizikových faktorů.

55. Vzhledem k dynamické povaze ekonomických vztahů i trestné činnosti je totiž podle mého názoru nemožné předem taxativním způsobem určit všechny možné faktory, které mohou mít vliv na posouzení rizika praní peněz nebo financování terorismu. Jak je výslovně uvedeno v bodě 30 odůvodnění směrnice 2015/849, riziko samotné je proměnlivé. Je tudíž nezbytné zajistit určitou míru flexibility systému, která umožní dynamické přizpůsobení při určování těchto faktorů, přičemž je třeba vždy dodržovat zásadu právní jistoty a ochrany základních práv zaručených unijním právem.

56. Unijní právo tedy nebrání tomu, aby zákon stanovil obecné kategorie rizik, které jsou v souladu s ústavními požadavky specifickými pro každý členský stát upřesněny v dalších aktech, které nemusí mít nutně legislativní povahu³¹. Tyto akty musí být rovněž náležitě zveřejněny, neboť musí být známy veřejnosti a zejména povinným osobám, které jsou povinny provádět posouzení rizik konkrétním uplatněním těchto kritérií.

57. Určení těchto rizikových prvků, jakož i vhodných opatření ke zmírnění těchto rizik, pak musí být v souladu s ostatními obecnými zásadami unijního práva. Patří mezi ně zásada proporcionality uvedená v rámci druhé předběžné otázky a zásada zákazu diskriminace, konkrétně zakotvená v článku 21 Listiny základních práv, která zakazuje jakoukoli formu diskriminace mimo jiné na základě příslušnosti k národnostní menšině. Uplatňování prostoru pro uvážení, který členskými státy přiznává směrnice 2015/849, tedy nesmí překročit meze toho, co je nezbytné k dosažení cílů předcházení praní peněz a financování terorismu a boje proti nim, a nesmí zakládat diskriminaci.

c) K úloze povinných osob v přístupu založeném na posouzení rizika podle směrnice 2015/849

58. Jak je uvedeno v bodě 35 výše, a jak je zřejmé z článků 8 a 11 až 18 směrnice 2015/849, v systému předcházení praní peněz a financování terorismu vytvořeném touto směrnicí na základě přístupu založeného na posouzení rizika hrají povinné osoby zásadní roli při posuzování

³¹ – Z tohoto hlediska může být užitečné připomenout rozdíl, který existuje v některých ústavních systémech mezi absolutní výhradou zákona (kdy zákon musí stanovit taxativní právní úpravu všech aspektů dané věci) a relativní výhradou zákona (kdy se zákon může omezit na stanovení obecných prvků právní úpravy, které budou následně upřesněny v navazujících aktech, které nemusí mít nutně legislativní povahu).

rizik těchto činností. Jak zdůraznila Komise na jednání, tato zásadní role je vysvětlena blízkostí povinných osob k provádění hospodářských činností, a tedy k potenciálně nezákonným činnostem, což tyto osoby staví do nejlepší pozice pro odhalení jakýchkoli podezřelých transakcí.

59. Z tohoto hlediska směrnice 2015/849 stanoví povinnost těchto osob podniknout vhodné kroky k identifikaci a posouzení rizik praní peněz a financování terorismu s přihlédnutím k příslušným rizikovým faktorům, jakož i povinnost uplatňovat vhodná opatření hloubkové kontroly.

60. Posuzování rizika a následné uplatňování opatření hloubkové kontroly klienta povinnými osobami zahrnuje rozhodování založené na důkazech s cílem účinněji identifikovat rizika praní peněz a financování terorismu³². Toto posouzení se týká konkrétních situací a nesmí tedy být prováděno abstraktně. V souladu s výše uvedeným holistickým přístupem musí zohlednit všechny faktory, které mohou mít vliv na identifikaci rizika.

61. V tomto ohledu je v čl. 8 odst. 2 směrnice 2015/849 výslovně uvedeno, že posouzení rizik prováděná povinnými osobami musí být doložena, aktualizována a k dispozici relevantním příslušným orgánům a dotčeným orgánům stavovské samosprávy.

62. Požadavek na doložení a důkazy ve vztahu k orgánům ohledně posouzení provedených povinnými osobami a jejich následných rozhodnutí o opatřeních hloubkové kontroly se nachází také v čl. 13 odst. 4 směrnice 2015/849. Toto ustanovení vyžaduje, aby povinné osoby byly schopny příslušným orgánům nebo orgánům stavovské samosprávy prokázat, že uplatňovaná opatření hloubkové kontroly jsou přiměřená zjištěným rizikům praní peněz a financování terorismu³³.

63. Posouzení rizik je navíc dynamický a v přiměřené míře nepřetržitý proces. To vyplývá z povinnosti aktualizovat posouzení rizik vyplývající z výše uvedeného čl. 8 odst. 2 směrnice 2015/849 a zadruhé z povinnosti stanovené v čl. 13 odst. 1 písm. d) směrnice 2015/849 průběžně sledovat obchodní vztah a znát rizikový profil klienta prostřednictvím aktualizace příslušných dokumentů, údajů nebo informací.

64. Je třeba rovněž uvést, že v souladu se zásadou proporcionality nemohou být povinnosti uložené povinným osobám nepřiměřené. Tento požadavek je výslovně uveden ve směrnici 2015/849 v poslední větě čl. 8 odst. 1, podle níž musí opatření uložená povinným osobám podle této směrnice odpovídat jejich povaze a velikosti. Tento požadavek vyplývá rovněž ze znění bodu 2 odůvodnění samotné směrnice, který zdůrazňuje potřebu rovnováhy a výslovně uvádí „potřeb[*u*] vytvořit právní prostředí, které podnikům umožní růst, aniž by jim vznikaly neúměrné náklady na dodržování předpisů“.

65. Z výše uvedeného vyplývá, že podle mého názoru v systému předcházení zavedenému směrnicí 2015/849 musí být povinná osoba schopna orgánům prokázat, že zaprvé provedla co nejúplnější analýzu rizik, která je přiměřená a úměrná její povaze a velikosti, pokud jde o rizika praní peněz a financování terorismu, s přihlédnutím ke všem relevantním faktorům a zdrojům, a zadruhé, že uplatnila odpovídající úroveň vhodných opatření kontroly klienta, která v jednotlivých případech odpovídá zjištěné míře rizika.

³² – Viz bod 22 odůvodnění směrnice 2015/849.

³³ – V tomto ohledu s odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 86.

66. Ve světle všech výše uvedených úvah je třeba analyzovat předběžné otázky položené předkládajícím soudem.

B. K první a druhé předběžné otázce

67. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu je to, zda musí být čl. 18 odst. 1 a 3 směrnice 2015/849 ve spojení s bodem 3 písm. b) její přílohy III vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení automaticky vyžadují, aby povinná osoba klientovi přiřadila vyšší míru rizika, a v důsledku toho přijala ve vztahu k tomuto klientovi opatření zesílené hloubkové kontroly klienta proto, že tento klient je nevládní organizací a osoba zmocněná a zaměstnaná klientem je státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce.

68. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda jsou v případě kladné odpovědi na první otázku takto vyložená ustanovení v souladu se zásadou proporcionality stanovenou v čl. 5 odst. 4 prvním pododstavci SEU.

69. Jak je uvedeno v bodě 41 výše, čl. 18 odst. 1 směrnice 2015/849 stanoví, že opatření zesílené hloubkové kontroly se použijí ve dvou situacích: zaprvé v případech uvedených v člancích 18a až 24 uvedené směrnice a zadruhé v jiných případech spojených s vyšším rizikem, které určí členské státy nebo povinné osoby. Vzhledem k tomu, že z předkládacího rozhodnutí nevyplývá, že by projednávaná věc spadala do některého z případů uvedených v člancích 18a až 24 směrnice 2015/849, je třeba mít za to, že první předběžná otázka se týká druhé situace.

70. V tomto ohledu z čl. 18 odst. 1 ve spojení s čl. 18 odst. 3 směrnice 2015/849 vyplývá, že pro určení případů vyššího rizika musí členské státy a povinné osoby zohlednit alespoň faktory naznačující potenciálně vyšší rizikové situace uvedené demonstrativním výčtem v příloze III této směrnice.

71. Jak vyplývá z bodů 42 a 43 výše, mimo případy uvedené v člancích 18a až 24 směrnice 2015/849 musí být při uplatňování přístupu založeného na posouzení rizika, na němž je založen celý systém předcházení vytvořený uvedenou směrnicí, jakékoli přiřazení vyššího stupně rizika klientovi, a tedy přijetí opatření zesílené hloubkové kontroly klienta ve vztahu k tomuto klientovi, založeno na posouzení rizika týkající se tohoto klienta. Z bodu 60 výše dále vyplývá, že toto posouzení musí zohlednit všechny faktory, které mohou mít vliv na určení úrovně rizika tohoto klienta.

72. Z toho vyplývá, že mimo výše uvedené případy uvedené v člancích 18a až 24 směrnice 2015/849 není přiřazení vyšší úrovně rizika klientovi a následné přijetí opatření zesílené hloubkové kontroly klienta ve vztahu k tomuto klientovi automatické. Naopak přijetí opatření zesílené hloubkové kontroly musí vyplývat z individuálního posouzení konkrétního rizika spojeného s tímto klientem, které provede povinná osoba na základě kritérií stanovených příslušným členským státem nebo samotnou povinnou osobou ve vztahu ke všem relevantním rizikovým faktorům.

73. V první předběžné otázce předkládající soud poukazuje na dva konkrétní rizikové faktory: zaprvé na skutečnost, že klient je nevládní organizací, a zadruhé na skutečnost, že osoba zmocněná a zaměstnaná klientem je státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce, konkrétně Ruské federace.

74. Pokud jde o první z těchto faktorů, předkládající soud připomíná, že ani směrnice 2015/849, ani lotyšský zákon proti praní peněz nestanoví, že by nevládní organizace jako taková pouze z důvodu své právní formy představovala případ s vyšším rizikem.

75. V tomto ohledu, jak vyplývá z bodů 44 a následujících tohoto stanoviska, mají členské státy v systému stanoveném směrnicí 2015/849 široký prostor pro uvážení pokud jde o určení rizik praní peněz a financování terorismu, která jsou pro ně specifická. Mohou tedy identifikovat další situace, které představují vyšší riziko³⁴.

76. V tomto ohledu je třeba uvést, že z čl. 6 odst. 1² bodu 1) lotyšského zákona proti praní peněz konkrétně vyplývá, že povinná osoba je při posuzování rizik praní špinavých peněz a financování terorismu povinna zohlednit mezi okolnostmi, které mají vliv na riziko, riziko *neodmyslitelně spojené s právní formou klienta*. S výhradou přezkumu předkládajícím soudem, který má výlučnou pravomoc uplatnit vnitrostátní právo, se tedy zdá, že lotyšský zákon proti praní peněz výslovně stanoví právní formu klienta jako rizikový faktor, který má být zohledněn při analýze rizik prováděné povinnou osobou.

77. Kromě toho lotyšská vláda ve svém vyjádření zdůraznila, že zpráva Úřadu pro předcházení praní peněz z nelegálně nabytého kapitálu VID z roku 2019³⁵ zdůraznila, že nevládní organizace jsou obzvláště zranitelné vůči praní peněz a financování terorismu, zejména nevládní organizace, které nejsou registrovány jako organizace veřejného zájmu. Lotyšská vláda rovněž uvedla další zdroje informací, konkrétně týkající se Lotyšska³⁶, z nichž vyplývá, že právní forma nadace nebo nevládní organizace je prvkem, který je třeba v rámci posouzení rizik považovat za potenciálně vysoce rizikový faktor.

78. V tomto ohledu jsem v bodě 56 výše uvedl, že podle mého názoru unijní právo nebrání tomu, aby obecné kategorie rizik (jako je například v tomto případě právní forma klienta) byly uvedeny v zákoně a následně upřesněny (v tomto případě konkrétně právní forma nevládní organizace nebo nadace) v dalších a navazujících aktech, které nemusí mít nutně legislativní povahu. Je však na předkládajícím soudu, aby konkrétně určil, zda je podle lotyšského právního řádu skutečnost, že klient má právní formu nadace nebo nevládní organizace, skutečně třeba považovat za potenciálně vyšší rizikový faktor, který je povinná osoba na základě vnitrostátního práva povinna zohlednit v analýze rizik, kterou musí provést ve vztahu k jednomu ze svých klientů.

79. Pokud tomu tak je, bude třeba dojít k závěru, že ačkoli skutečnost, že klient má právní formu nevládní organizace, nevede automaticky k tomu, že by byl tomuto klientovi přiřazen vysoce rizikový profil – s následným automatickým uplatněním opatření zesílené hloubkové kontroly – případné nezohlednění této skutečnosti představuje opomenutí při posuzování rizika praní špinavých peněz a financování terorismu u klienta. Kromě toho, jak vyplývá z bodů 61 a 62 výše, povinná osoba musí být schopna příslušným orgánům prokázat vhodnost své analýzy rizika, a tedy že v této analýze zohlednila všechny relevantní faktory.

³⁴ – Viz bod 50 výše a rozsudek *Safe Interenvios*, bod 106.

³⁵ – Jedná se o zprávu nazvanou „Juridisko personu un nevalstisko organizāciju noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riski“ (Rizika praní peněz a financování terorismu u právnických osob a nevládních organizací). Jak je uvedeno v bodě 12 výše, předkládající soud v popisu skutkového stavu v předkládacím rozhodnutí rovněž uvádí, že VID odkázal na zprávu zveřejněnou dne 22. června 2018. Není jasné, zda se jedná o stejný dokument nebo o různé dokumenty.

³⁶ – Lotyšská vláda citovala zprávu Výboru expertů Rady Evropy (Moneyval) s názvem „Anti-money laundering and counter-terrorist financing measures Latvia Fifth Round Mutual Evaluation Report“.

80. Pokud jde o druhý z faktorů uvedených v bodě 73 výše – tedy skutečnost, že osoba zmocněná a zaměstnaná klientem je státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce – je třeba uvést, že jak uvedl předkládající soud, Ruská federace není a v rozhodné době nebyla uvedena ani na seznamu vysoce rizikových zemí zveřejněném FATF³⁷, ani na seznamu vysoce rizikových třetích zemí vypracovaném Komisí³⁸.

81. Z bodu 3 písm. b) přílohy III směrnice 2015/849, na který odkazuje její čl. 18 odst. 3, však vyplývá, že mezi zeměpisnými faktory, které ukazují na potenciálně rizikové situace, je uveden faktor „zem[í], které byly ve věrohodných zdrojích označeny jako země s významnou úrovní korupce nebo jiné trestné činnosti“.

82. Kromě toho je třeba uvést, že čl. 11¹ odst. 3 lotyšského zákona proti praní peněz stanoví, že při plnění povinnosti hloubkové kontroly klienta musí povinné osoby zohlednit alespoň určité faktory zvyšující riziko, včetně skutečnosti uvedené v bodě 2) písm. b), že klient nebo jeho skutečný majitel je spojen se zemí nebo územím představujícím vysoké riziko korupce.

83. V tomto ohledu předkládající soud uvádí, že Ruskou federaci lze považovat za zemi nebo území s vysokým rizikem korupce³⁹. Kromě toho lotyšská vláda na jednání odkázala na pokyny a různé další informační materiály zveřejněné na internetových stránkách VID, které výslovně zdůrazňují, že v praxi je v Lotyšsku existence spojení s Ruskou federací považována za faktor, který může zvýšit riziko praní peněz. Kromě toho se zdá být rozumné se domnívat, že v souladu s tím, co bylo uvedeno v bodě 44 výše, mohou faktory související se zeměpisnou polohou a hospodářskou a sociální situací Lotyšské republiky odůvodňovat, v rámci uplatňování výše uvedeného prostoru pro uvážení, který členským státům přiznává směrnice 2015/849, zvláštní přístup tohoto členského státu vůči Ruské federaci. S výhradou analýzy předkládajícího soudu, který jediný je příslušný k uplatnění vnitrostátního práva, se tedy zdá, že existence „spojení“ klienta nebo skutečného majitele s Ruskou federací je v lotyšském právu považována za potenciálně vyšší rizikový faktor, který je povinná osoba na základě vnitrostátního práva povinna zohlednit v analýze rizik, kterou musí provést ve vztahu k jednomu ze svých klientů.

84. Pokud tomu tak je, je třeba dospět k závěru – podobně jako tomu bylo u faktoru týkajícího se právní formy nevládní organizace – že skutečnost, že klient má spojení s Ruskou federací, ačkoli automaticky nevede k přiřazení vysoce rizikového profilu tomuto klientovi – s následným automatickým uplatněním opatření zesílené hloubkové kontroly – představuje rizikový faktor, který musí být nutně zohledněn při posouzení rizika klienta ze strany povinné osoby. V důsledku toho případné nezohlednění této skutečnosti představuje rovněž opomenutí při posuzování rizika praní peněz a financování terorismu u klienta.

85. Aniž by bylo dotčeno posouzení, které má předkládající soud provést na základě lotyšského práva, je však třeba uvést několik dalších poznámek k pojmu „spojení“. Aby byla dodržena zásada proporcionality, musí mít toto spojení určitou relevanci a musí určitým způsobem odkazovat na riziko praní peněz a financování terorismu.

³⁷ – www.fatf-gafi.org/countries/#high-risk

³⁸ – Viz článek 9 odst. 2 směrnice 2015/849 a nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1675 ze dne 14. července 2016, kterým se směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/849 doplňuje o identifikaci vysoce rizikových třetích zemí se strategickými nedostatky (Úř. věst. 2016, L 254, s. 1).

³⁹ – Předkládající soud odkazuje na analýzu provedenou organizací Transparency International jako na „důvěryhodný zdroj“. Viz www.transparency.org/en/countries/russia.

86. Za těchto okolností se mi nezdá, že by skutečnost, že pouhý zaměstnanec klienta má státní příslušnost země vykazující riziko praní peněz, představovala dostatečné spojení, aby bylo možné uvažovat o existenci zvýšeného rizikového faktoru. Takový přístup by také mohl potenciálně vést k diskriminaci v rozporu se zásadou zákazu diskriminace uvedenou v bodě 57 výše. Situace by mohla být odlišná, pokud by se spojení týkalo například skutečného majitele klienta nebo zaměstnance, který má funkci, jež mu umožňuje vykonávat činnosti, které mohou být potenciálně spojeny s praním peněz.

87. Předkládací rozhodnutí neposkytuje dostatečné podklady, zejména pokud jde o úlohu VR, státního příslušníka Ruské federace, v nadaci, aby bylo možné zaujmout stanovisko k tomuto aspektu. Nemohu však opomenout zdůraznit, že z tohoto rozhodnutí vyplývá, že jako skutečný majitel byla určena lotyšská společnost jako celek, což je závěr, který se zdá být ve zjevném rozporu s pojmem „skutečný majitel“ použitým ve směrnici 2015/849⁴⁰. Ověření těchto skutečností přísluší v každém případě předkládajícímu soudu.

88. Konečně, aby bylo možné předkládajícímu soudu poskytnout co nejúplnější odpověď, považuji za nutné zaprvé uvést, jak vyplývá z bodů 61 a 62 výše a jak Komise uvedla na jednání, že je na společnosti Rodl & Partner, aby prokázala, proč s ohledem na situaci klienta a při existenci určitých faktorů, které potenciálně svědčí o vysokém riziku, dospěla k závěru, že dotčený klient představuje pouze nízké riziko, a že tedy postačuje uplatnit zjednodušená opatření.

89. Zadruhé, s ohledem na spis se zdá, že VID uložil společnosti Rodl & Partner sankci nikoli za to, že neuplatnila vůči svému klientovi zesílená opatření na základě vnitrostátní praxe VID, podle níž musí povinná osoba u klienta uplatnit opatření zesílené hloubkové kontroly, kdykoli má tento klient právní formu nevládní organizace nebo je jeden z jeho zaměstnanců státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce⁴¹. Lotyšská vláda existenci této praxe zpochybňuje. Ze spisu spíše vyplývá, že VID uložil společnosti Rodl & Partner sankci za nedostatečnou analýzu rizik a za to, že v této analýze nezohlednila faktory, které mohly potenciálně změnit posouzení rizik u jejích dvou klientů. Tento aspekt musí samozřejmě ověřit předkládající soud.

90. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na první předběžnou otázku tak, jak je uvedeno v bodě 1) oddílu IV tohoto stanoviska. V důsledku toho mám za to, že není nutné odpovídat na druhou předběžnou otázku, která je položena pouze pro případ kladné odpovědi na první otázku.

C. K třetí předběžné otázce

91. Podstatou třetí předběžné otázky předkládajícího soudu je to, zda musí být článek 18 směrnice 2015/849 ve spojení s přílohou III bodem 3 písm. b) této směrnice vykládán v tom smyslu, že stanoví automatickou povinnost uplatňovat opatření zesílené hloubkové kontroly klienta ve všech případech, kdy má obchodní partner klienta, nikoli však sám klient, jakoukoliv vazbu na třetí zemi s vysokou mírou korupce.

⁴⁰ – Viz článek 3 bod 6) směrnice 2015/849.

⁴¹ – Jak vyplývá z bodu 16 výše, předkládající soud v předkládacím rozhodnutí zřejmě převzal argument předložený společností Rodl & Partner, který odkazuje na pouhou hypotézu existence takové praxe. Z tohoto důvodu nepovažuji za nutné analyzovat otázku vznesenou společností Rodl & Partner, která se týká případné slučitelnosti takové vnitrostátní praxe s článkem 56 SFEU.

92. Z úvah učiněných v souvislosti s první předběžnou otázkou, konkrétně v bodech 69 a 72 výše, vyplývá, že mimo případy uvedené v člancích 18a až 24 směrnice 2015/849 není přiřazení vyšší úrovně rizika klientovi a následné přijetí opatření zesílené hloubkové kontroly klienta ve vztahu k tomuto klientovi automatické, ale musí vyplývat z individuálního posouzení konkrétního rizika spojeného s tímto klientem, které provede povinná osoba na základě kritérií stanovených příslušným členským státem nebo samotnou povinnou osobou ve vztahu ke všem relevantním rizikovým faktorům.

93. Z těchto úvah, použitelných obdobně na tuto předběžnou otázku ve vztahu k případnému automatickému uplatnění opatření zesílené hloubkové kontroly klienta, vyplývá, že odpověď na třetí předběžnou otázku musí být podle mého názoru rovněž záporná.

94. S ohledem na výše uvedené, za účelem poskytnutí co nejužitečnější odpovědi předkládajícímu soudu, je však třeba se podrobněji zabývat otázkou, jakou relevanci mají v rámci systému předcházení praní peněz a financování terorismu stanoveného směrnicí 2015/849 situace, kdy je obchodní partner klienta, a nikoli klient sám, nějakým způsobem spojen se třetí zemí s vysokou mírou korupce.

95. V této souvislosti je třeba uvést, že, jak již bylo zdůrazněno výše, příloha III směrnice 2015/849 uvádí zeměpisné faktory, které naznačují potenciálně vysoce rizikové situace, mezi něž patří „země, které byly ve věrohodných zdrojích označeny jako země s významnou úrovní korupce nebo jiné trestné činnosti“. Tato příloha nerozlišuje, zda se zeměpisné faktory týkají klienta nebo jeho obchodních partnerů. Z článku 8 odst. 1 směrnice 2015/849 rovněž vyplývá, že povinné osoby musí při posuzování rizik zohlednit rizikové faktory týkající se nejen jejich klientů, ale mimo jiné také „transakcí“. Přístup, podle něhož se analýza rizikových faktorů neomezuje pouze na klienta jako subjekt, ale také na jeho obchodní transakce, navíc potvrzuje ustanovení čl. 13 odst. 1 písm. d) směrnice 2015/849 týkající se opatření hloubkové kontroly klienta. Toto ustanovení totiž stanoví, že povinnost provádět průběžné sledování obchodního vztahu se vztahuje i na obchodní činnost klienta.

96. Na druhou stranu hlavní cíl směrnice 2015/849, připomenutý v bodě 31 výše, hovoří ve prospěch širokého výkladu pojmu „zeměpisné riziko“, který zahrnuje nejen původ klienta ze „zem[í], které byly ve věrohodných zdrojích označeny jako země s významnou úrovní korupce nebo jiné trestné činnosti“, ale také další možná spojení s touto zemí, jako jsou obchodní činnosti nebo významné obchodní příjmy s ní spojené. V tomto ohledu uvádím, že z Příručky FATF k přístupu založenému na posouzení rizika pro poskytovatele účetních služeb⁴² – která může být relevantní pro výklad směrnice 2015/849⁴³ – vyplývá, že rizikovým faktorem, který musí subjekty nabízející účetní služby zohlednit, je skutečnost, že zdroj majetku (source of wealth) klienta, včetně obchodních příjmů, pochází ze země s vysokým rizikem⁴⁴.

97. Jak již bylo uvedeno v bodě 29 výše, povinnosti povinných osob vyplývají v zásadě ze samotného zákona, kterým se směrnice provádí, a nikoli přímo ze směrnice 2015/849. Lotyšský zákon proti praní peněz ve svém čl. 11¹ odst. 3, který je uveden v bodě 82 výše, považuje za rizikový faktor, který je třeba zohlednit při posouzení rizika, skutečnost, že klient nebo jeho skutečný

⁴² – Guidance for a risk-based approach – Accounting Profession z června 2019, dostupné na webové stránce <https://www.fatf-gafi.org/media/fatf/documents/reports/RBA-Accounting-Profession.pdf>. (viz s. 22 a násl. a zejména s. 27).

⁴³ – Pokud jde o potřebu sladit výklad unijních právních aktů týkajících se praní peněz s doporučeními FATF viz bod 4 odůvodnění směrnice 2015/849 *in fine*.

⁴⁴ – Viz bod 71 písm. a) a kolonka č. 2 na s. 26 výše uvedené Příručky FATF.

majitel je spojen se zemí nebo územím představujícím vysoké riziko korupce. Na rozdíl od přílohy III směrnice 2015/849 se tedy zdá, že toto ustanovení omezuje význam zeměpisného faktoru ze subjektivního hlediska na samotného klienta nebo jeho skutečného majitele.

98. Toto ustanovení však musí být vykládáno v souladu se směrnicí 2015/849, což přísluší předkládajícímu soudu. V tomto ohledu však uvádím, že z výše uvedených úvah vyplývá, že výklad v souladu s touto směrnicí by vyžadoval, aby toto ustanovení bylo vykládáno v tom smyslu, že jako zeměpisný rizikový faktor zahrnuje rovněž spojení klienta se zemí nebo územím, které představují vysoké riziko korupce ve vztahu k obchodním příjmům klienta, a tedy k transakcím prováděným klientem ve vztahu k této zemi, včetně příjmů z obchodních činností prováděných s obchodními partnery spojenými s třetí zemí s vysokou mírou korupce.

99. To znamená, že požadavek proporcionality, na který jsem odkázal v bodě 64 výše, vyžaduje, aby byla zohledněna výše a význam transakce nebo obchodní příjmy spojené se zemí, která představuje vysoké riziko, což nutně závisí na individuální analýze. Z toho vyplývá, že ne každý příjem z obchodních činností prováděných s obchodními partnery spojenými s třetí zemí s vysokou mírou korupce bude rizikovým faktorem, který je třeba zohlednit při posuzování rizika klienta. Pouze významné obchodní transakce a příjmy jsou relevantní pro tento účel a lze je považovat za prvek spojení s touto zemí. Může tomu tak být například v případě, kdy klient získává část svých příjmů – které lze považovat za významné ve vztahu k jeho celkovému obratu – od takového obchodního partnera spojeného s třetí zemí s vysokou mírou korupce nebo kdy jsou obchodní operace takové povahy, že určitým způsobem vytvářejí závislost klienta na takovém obchodním partnerovi.

100. V každém případě je na předkládajícímu soudu, aby posoudil, zda je tomu tak v projednávané věci pokud jde o vztah mezi společností RBA Consulting a jejím obchodním partnerem spojeným s třetí zemí s vysokou mírou korupce, a zda tedy společnost Rodl & Partner měla tuto obchodní transakci zohlednit při posuzování rizika svého klienta. V tomto ohledu se úvahy, které jsem uvedl v bodech 88 a 89 výše, obdobně vztahují na posouzení rizika týkajícího se společnosti RBA Consulting.

101. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na třetí předběžnou otázku tak, jak je uvedeno v bodě 2) oddílu IV tohoto stanoviska.

D. Ke čtvrté předběžné otázce

102. Podstatou čtvrté předběžné otázky předkládajícího soudu je to, zda musí být čl. 13 odst. 1 písm. c) a d) směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení vyžadují, aby povinná osoba v rámci uplatňování opatření zesílené hloubkové kontroly klienta získala od klienta kopii smlouvy uzavřené mezi tímto klientem a třetí osobou, anebo zda může být posouzení této smlouvy na místě považováno za dostatečné.

103. Čtvrtá předběžná otázka, stejně jako třetí, spadá do rámce výtek VID ve vztahu k posouzení provedeném společností Rodl & Partner ohledně úrovně rizika jejího druhého dotčeného klienta, tedy společnosti RBA Consulting.

104. Jak bylo uvedeno v bodě 39 výše, čl. 13 odst. 1 směrnice 2015/849 definuje (standardní) opatření hloubkové kontroly klienta, která jsou povinné osoby povinny uplatňovat v případě zjištění standardní úrovně rizika. Patří mezi ně i opatření, která jsou uvedena v písmenech c) a d) tohoto ustanovení.

105. Jak vyplývá z bodů 61 a 62 výše a z čl. 8 odst. 2 a čl. 13 odst. 4 směrnice 2015/849, na které se v nich odkazuje, povinné osoby jsou povinny splnit požadavky na prokázání a doložení vůči příslušným orgánům pokud jde jak o posouzení rizika, které provedly ve vztahu ke svým klientům, tak o vhodnost opatření hloubkové kontroly, která uplatnily ve vztahu ke svým klientům s ohledem na zjištěnou úroveň rizika⁴⁵.

106. Kromě toho čl. 40 odst. 1 písm. a) směrnice 2015/849 vyžaduje, aby tyto osoby uchovávaly kopie dokumentů a informací, které jsou zapotřebí ke splnění požadavků na hloubkovou kontrolu klienta podle uvedené směrnice.

107. Výše uvedená ustanovení směrnice 2015/849 však přesně nestanoví, jakými způsoby mohou povinné osoby tyto požadavky na prokázání a doložení vůči příslušným orgánům splnit. V této souvislosti se otázka položená předkládajícím soudem týká právě těchto způsobů.

108. V souvislosti s tím mám za to, že v době takové kontroly, jako je kontrola uskutečněná VID, je povinná osoba, jako je společnost Rodl & Partner, povinna řádně doložit a prokázat posouzení rizika, které provedla ve vztahu k jednomu ze svých klientů, skutečnost, že v tomto posouzení zvažila všechny relevantní rizikové faktory, a skutečnost, že toto posouzení náležitě odůvodňuje její závěr ohledně úrovně opatření hloubkové kontroly klienta uplatněných vůči tomuto klientovi.

109. V případě, že je třeba v rámci tohoto posouzení rizika nutně zohlednit obchodní vztah nebo transakci s partnerem spojeným se třetí zemí s vysokou mírou korupce, povinná osoba předloží příslušnému orgánu příslušnou dokumentaci prokazující, že tento obchodní vztah nebo transakci analyzovala a zohlednila při vyvozování svých závěrů ohledně míry rizika klienta.

110. Důkazní a dokumentační povinnost na straně povinné osoby však podle mého názoru nemusí vždy nutně předpokládat fyzické předložení kopie smlouvy. V závislosti na případě může být důkaz poskytnut jinými způsoby, které však musí být pro daný účel vhodné. Toho lze například dosáhnout, jak v podstatě uvedla Komise, předložením hodnotících zpráv ohledně smlouvy, které obsahují informace nezbytné pro účinné posouzení rizika spojeného s tímto obchodním vztahem a které jsou schopny prokázat, že povinná osoba danou smlouvu účinně analyzovala a zohlednila při posuzování rizika klienta.

111. Povinná osoba však podle mého názoru nemůže nezohlednění tohoto obchodního vztahu v analýze rizika ohledně zákazníka ospravedlnit tím, že se schová za nemožnost poskytnout předmětnou smlouvu. Úplná absence důkazů a dokumentace relevantního obchodního vztahu v analýze rizik ve vztahu ke klientovi představuje porušení povinností uvedených v bodě 105 výše. Je samozřejmě věcí předkládajícího soudu, aby konkrétně posoudil, zda tomu tak je v projednávané věci.

112. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na čtvrtou předběžnou otázku tak, jak je uvedeno v bodě 3) oddílu IV tohoto stanoviska.

E. K páté předběžné otázce

113. Podstatou páté předběžné otázky předkládajícího soudu je to, zda musí být čl. 14 odst. 5 směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že povinná osoba musí uplatňovat opatření zesílené hloubkové kontroly na stávající komerční klienty i v případě, že nebyly zjištěny významné změny

⁴⁵ – S odkazem na směrnici 2005/60 viz rozsudek *Safe Interenvios*, bod 86.

okolností klienta a neuplynula lhůta stanovená příslušným orgánem členských států k přijetí nových monitorovacích opatření, a zda platí tato povinnost pouze ve vztahu ke klientům, kteří jsou považováni za vysoce rizikové.

114. Tato otázka byla vznesena z toho důvodu, že v původním řízení VID shledal, že společnost Rodl & Partner porušila lotyšský zákon proti praní peněz, který vyžaduje, aby povinná osoba pravidelně, a v každém případě alespoň jednou za 18 měsíců, aktualizovala informace týkající se svých klientů⁴⁶. Když však VID prováděl kontrolu u společnosti Rodl & Partner, neuplynulo ještě 18 měsíců od doby, kdy se společnost RBA Consulting stala jejím klientem.

115. Článek 14 odst. 5 směrnice 2015/849 stanoví, že povinné osoby jsou povinny uplatňovat opatření hloubkové kontroly klienta nejen na všechny nové klienty, ale také ve vhodných okamžicích na stávající klienty při zohlednění míry rizika, zejména v případě změny relevantních okolností klienta (nebo v jiných situacích doplněných změnami zavedenými směrnicí 2018/843).

116. V tomto ohledu uvádím, že pro účely výkladu ustanovení unijního práva je třeba vzít v úvahu nejen jeho znění, ale i kontext, do kterého spadá, a cíle sledované právní úpravou, jejíž je součástí⁴⁷.

117. Z doslovného znění čl. 14 odst. 5 směrnice 2015/849 vyplývá, že povinné osoby jsou povinny uplatňovat opatření hloubkové kontroly na stávající klienty ve „vhodných okamžicích“ „při zohlednění míry rizika“. Zdá se také, že jedním, nikoli však jediným, z případů, kdy je to vhodné, je případ, kdy se „mění relevantní okolnosti klienta“. Směrnice 2015/849 však nijak neobjasňuje, co se rozumí „vhodným okamžikem“. Ze znění tohoto ustanovení však vyplývá, že povinná osoba musí uplatnit nebo aktualizovat opatření hloubkové kontroly, pokud se to jeví nejen jako nezbytné, ale také jako vhodné s ohledem na posouzení rizika praní peněz spojeného s daným klientem, které, jak již bylo uvedeno, závisí na analýze všech relevantních faktorů. Navíc, opět z doslovného hlediska, je třeba uvést, že předmětné ustanovení neomezuje tuto povinnost pouze na klienty, kterým je přiřazena vysoká míra rizika.

118. Tento výklad předmětného ustanovení je potvrzen ze systematického hlediska. Zaprvé je třeba uvést, že čl. 14 odst. 5 směrnice 2015/849 je zařazen do oddílu 1, který je nadepsán „Obecná ustanovení“, kapitoly II, která se týká povinností hloubkové kontroly klienta, směrnice 2015/849. Z toho vyplývá, že povinnost, kterou mají povinné osoby podle tohoto ustanovení, se vztahuje na všechny klienty bez ohledu na to, zda představují standardní, nízkou nebo vysokou míru rizika.

119. Zadruhé jak je uvedeno v bodě 63 výše, v systematické směrnice 2015/849 je posuzování rizik dynamickým a v přiměřené míře nepřetržitým procesem. Povinné osoby jsou tedy v zásadě povinny vykonávat v přiměřených mezích stálou kontrolu nad transakcemi svých klientů. Z toho vyplývá, že pokud se dozví o prvcích, jako jsou obchodní transakce, které mohou potenciálně ovlivnit posouzení rizika klienta, měly by tyto prvky zvážit a případně přezkoumat analýzu rizika a případně úroveň opatření hloubkové kontroly uplatňovaných na tohoto klienta.

120. Široký výklad dotčeného ustanovení v mezích přiměřenosti je navíc podle mého názoru v souladu s hlavním cílem směrnice 2015/849 uvedeným v bodě 31 výše.

⁴⁶ – Viz článek 8 odst. 2 lotyšského zákona proti praní peněz.

⁴⁷ – Viz mimo jiné rozsudek ze dne 24. března 2021, MCP, C-603/20 PPU (EU:C:2021:231, bod 37 a citovaná judikatura).

121. Pokud jde o projednávanou věc, především uvádím, jak zdůraznila lotyšská vláda a sám předkládající soud, že lotyšské právo stanoví povinnost povinné osoby pravidelně aktualizovat informace týkající se jejích klientů, avšak lhůta 18 měsíců představuje pouze maximální lhůtu, během níž musí být tato aktualizace provedena. Výklad tohoto ustanovení v souladu s čl. 14 odst. 5 směrnice 2015/849 podle mého názoru znamená, že jej *nelze* chápat v tom smyslu, že povinná osoba *nemá* povinnost přezkoumat a případně změnit svou analýzu rizika klienta – a v důsledku toho případně upravit opatření, která vůči němu uplatňuje – kdykoli se dozví o skutečnostech, které mohou potenciálně ovlivnit toto posouzení rizika.

122. Předkládajícímu soudu přísluší ověřit, zda transakce uzavřené mezi společnostmi RBA Consulting a společností spojenou se zemí s vysokým rizikem korupce, o nichž není sporné, že o nich společnost Rodl & Partner věděla, představují takové transakce, že je vhodné, aby společnost Rodl & Partner v souvislosti s posouzením rizika týkajícího se společnosti RBA Consulting – i s ohledem na tyto transakce – toto posouzení aktualizovala a případně změnila opatření hloubkové kontroly týkající se jejího klienta, a to bez ohledu na uplynutí maximální lhůty 18 měsíců stanovené lotyšskými právními předpisy.

123. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na pátou předběžnou otázku tak, jak je uvedeno v bodě 4) oddílu IV tohoto stanoviska.

F. K šesté předběžné otázce

124. Podstatou šesté předběžné otázky předkládajícího soudu je to, zda musí být čl. 60 odst. 1 a 2 směrnice 2015/849 vykládán v tom smyslu, že pokud příslušný orgán zveřejní informace o rozhodnutí o uložení správní sankce nebo opatření za porušení vnitrostátního předpisu přijatého k provedení uvedené směrnice, je povinen zajistit přesný soulad zveřejněných informací s informacemi uvedenými v rozhodnutí.

125. V tomto ohledu je třeba především odmítnout argumenty lotyšské vlády, že tato otázka je hypotetická a tudíž nepřipustná⁴⁸. Zaprvé totiž samotná skutečnost, že je Soudní dvůr tázán jak na výklad čl. 60 odst. 1, tak čl. 60 odst. 2 směrnice 2015/849, které spolu vzhledem ke znění posledně uvedeného odstavce souvisejí, nečiní tuto otázku hypotetickou. Zadruhé z předkládacího rozhodnutí výslovně vyplývá, že i v době přijetí těchto rozhodnutí existovaly nepřesnosti ve zveřejnění týkající se napadeného rozhodnutí.

126. Z meritorního hlediska ze znění čl. 60 odst. 2 v podstatě vyplývá, že právě informace obsažené v rozhodnutích, proti nimž byl podán opravný prostředek, jsou předmětem zveřejnění na internetu. Tyto informace tedy musí odpovídat informacím obsaženým ve výše uvedených rozhodnutích. V důsledku toho navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na šestou předběžnou otázku tak, jak je uvedeno v bodě 5) oddílu IV tohoto stanoviska.

⁴⁸ – Lotyšská vláda zaprvé tvrdí, že jelikož předběžná otázka odkazuje na čl. 60 odst. 1 a 2 směrnice 2015/849, týká se dvou situací, které nemohou nastat současně, tedy jak situace, kdy je zveřejněno rozhodnutí, které nebylo napadeno, tak situace, kdy je zveřejněno rozhodnutí, které bylo napadeno. Zadruhé, výsledek sporu v původním řízení nezávisí na posouzení případné nepřesnosti, ke které došlo dříve ve zveřejnění.

IV. Závěry

127. S ohledem na výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené administrativā rajona tiesa (správní soud prvního stupně, Lotyšsko) následovně:

- „1) Článek 18 odst. 1 a 3 směrnice (EU) 2015/849 ve spojení s bodem 3 písm. b) její přílohy III musí být vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení automaticky nevyžadují, aby povinná osoba klientovi přiřadila vyšší míru rizika, a v důsledku toho přijala ve vztahu k tomuto klientovi opatření zesílené hloubkové kontroly klienta proto, že tento klient je nevládní organizací a osoba zmocněná a zaměstnaná klientem je státním příslušníkem třetí země s vysokým rizikem korupce. Při uplatnění prostoru pro uvážení, který členským státům ponechává směrnice 2015/849, však může členský stát ve svém vnitrostátním právu stanovit, že tyto okolnosti představují vyšší rizikové faktory, které je povinná osoba povinna zohlednit v analýze rizika, kterou musí provést ve vztahu k jednomu ze svých klientů.
- 2) Článek 18 směrnice 2015/849 ve spojení s přílohou III bodem 3 písm. b) této směrnice musí být vykládán v tom smyslu, že tato ustanovení nestanoví automatickou povinnost uplatňovat opatření zesílené hloubkové kontroly klienta ve všech případech, kdy má obchodní partner klienta, nikoli však sám klient, jakoukoliv vazbu na třetí zemi s vysokou mírou korupce. Avšak skutečnost, že klient získává významnou část svých příjmů nebo provádí významné obchodní transakce v souvislosti s takovou zemí, představuje vyšší rizikový faktor, který musí povinná osoba zohlednit při analýze rizika klienta.
- 3) Článek 13 odst. 1 písm. c) a d) směrnice 2015/849 musí být vykládán v tom smyslu, že nevyžaduje, aby povinná osoba při přijímání opatření hloubkové kontroly klienta nutně získala od klienta kopii smlouvy uzavřené mezi tímto klientem a třetí osobou. Povinná osoba je však v případě potřeby povinna předložit příslušnému orgánu příslušnou dokumentaci prokazující, že danou transakci nebo obchodní vztah analyzovala a zohlednila při vyvozování svých závěrů ohledně míry rizika klienta.
- 4) Článek 14 odst. 5 směrnice 2015/849 musí být vykládán v tom smyslu, že povinná osoba je povinna v přiměřeném rozsahu vykonávat stálou kontrolu nad transakcemi a obchodními vztahy svých klientů i v případě, že dosud neuplynula maximální lhůta stanovená právními předpisy členských států pro přezkoumání relevantních okolností klienta nebo nebyly zjištěny žádné významné změny relevantních okolností klienta. V případě, že se povinná osoba dozví o skutečnostech, které mohou potenciálně ovlivnit posouzení rizik klienta, měla by zvážit a je-li to vhodné přezkoumat analýzu rizika a případně úroveň opatření hloubkové kontroly uplatňovaných na tohoto klienta. Tato povinnost se nevztahuje pouze na klienty s vysokým rizikem.
- 5) Článek 60 odst. 1 a 2 směrnice 2015/849 musí být vykládán v tom smyslu, že pokud příslušný orgán zveřejní informace o rozhodnutí o uložení správní sankce nebo opatření za porušení vnitrostátního předpisu přijatého k provedení uvedené směrnice, je povinen zajistit přesný soulad zveřejněných informací s informacemi uvedenými v rozhodnutí.“